

ธรรมกระทรวงหลงทาง

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ เรามาอยู่วัดอยู่วาเพื่อแสวงหาสัจธรรมตามความเป็นจริง
ในหัวใจของตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ธรรมเหนือโลก

เราเกิดมาจากโลกนะ เราเป็นโลก วิทยาศาสตร์ เราเข้าใจได้ทั้งสิ้น แต่เวลาเอาตามความ
เป็นจริงขึ้นมา สันติภูมิโก สันติภูมิโกคือจิตของตน

ถ้าทางวิทยาศาสตร์ สมอง ทางวิชาการ สิ่งนี้เราไม่ปฏิเสธ คนเราต้องมีปัญญา ปัญญา
ของเราปัญญาหาเลี้ยงชีพ หาเลี้ยงชีพขึ้นมา ใครมีวิชาความรู้สิ่งใด สิ่งนั้นจะประกอบ
สัมมาอาชีพะของตน

เราเป็นชาวไร่ชาวนา ชาวไร่ชาวนา เขาบอกว่าต้องมีเทคโนโลยี คือทำแล้วต้องมีความ
ทันสมัยโดยใช้ทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเพื่อผลตอบแทน เพื่อผลผลิตที่ดีขึ้น นั่นมันเป็น
วิทยาศาสตร์ที่เพิ่มผลผลิต แต่นั่นมันเป็นอาหารไหม อาหารทางเกษตรกรรมเพื่อดำรงชีวิตของตน

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าไง ภาคปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติๆ การศึกษาทางวิชาการมีความสำคัญ มีความสำคัญเพราะเป็นการสื่อสารธรรมะ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครมีการศึกษามากน้อยขนาดไหน ว่าตัวเองก็มีความรู้ แต่
ถ้าความเป็นจริงแล้ว ปริยัติศึกษามาทรงจำธรรมวินัยนี้ไว้ให้ฝึกหัดปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติเพื่ออะไร

นี่ไง เราเป็นชาวพุทธๆ ที่เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ไง เพื่อหัวใจดวงนี้ไง

หัวใจของตนเรียกว่าองค์ความรู้เหลือ เรียกร่อง เรียกร่องให้มีคุณธรรมขึ้นมาในใจของตน แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ก็ทำตามวิชาการทางโลกนี้ ทางการศึกษาทางภาคปริยัตินี่ไง ทางภาคปริยัติศึกษามา ศึกษานั่นมันทรงจำธรรมวินัยนี้

ถ้าเป็นกรรมฐานนะ เขาบอกนั่นมันฉลาดากยา ตัวยยา ตัวยยามันอยู่ในขวดยา

ขวดยาขึ้นมา นั่นเป็นขวดยา นี่ก็เป็นธรรมาธิฐาน แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เวลาเราจะทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา สิ่งที่เราทำขึ้นมา คือล สมภาณี ปัญญา

ศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗

ถ้าเป็นหลวงตาพระมหาบัวท่านพูดไป ศีล ๕ ก็สุญญ ๕ ศีล ๑๐ ก็สุญญ ๑๐ ศีล ๒๒๗ ยิ่งสุญญหมดเลย มันจะเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาได้อย่างไรละ

นี่ไง พระในสมัยพุทธกาลนะ เขาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ทำสิ่งใดก็มีแต่ความผิดไปทั้งหมดเลย ขอลาสิกขา ขอสิกขา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า รักษาศีลข้อเดียวได้ไหม รักษาเจตนาอันนี้

ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติ มันไม่ทำความผิดพลาดของมัน มันจะผิดศีลไปทีไหน ศีลคือข้อห้ามนี้

แต่ถ้าเรามีการกระทำด้วยสติด้วยปัญญา เราจะทำความผิดพลาดอะไรของเราขึ้นมา มันไม่ทำความผิดพลาดอะไรขึ้นมาหรอก แต่กิเลสมันยุมันแหย่ใจ กิเลสนะ พอเรามีสติปัญญาขึ้นมา เพื่อจะควบคุมดูแลใจของตน มันยึดยึดขัดข้อง สิ่งใดก็ทำไม่ได้ สิ่งใดก็ทำไม่ได้ แต่ถ้าทำตามกิเลสได้

กิเลสมันร้ายนัก กิเลสร้ายนักเพราะอะไร เพราะเราไม่รู้เท่าทันกิเลสต้นเหตุความทะยานอยากในหัวใจของตนเลย เพราะอะไร เพราะกิเลสเป็นเราไง กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส เวลาอ้างอิงก็ประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ จะทำอะไรได้ต้องเสมอภาค

เวลากิเลสมันข่มขี่บีบคั้นหัวใจของตน มันเสมอภาคใหม่

ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ เขาไม่คิด เขาไม่ฝักใฝ่เรื่องอย่างนั้น ถ้าเขาคิด เขาฝักใฝ่ เขาคิด ฝักใฝ่คุณงามความดีในหัวใจของตน แล้วคุณงามความดีขึ้นมาในหัวใจของตนแล้วมันมีความ เบิกบาน มันมีความพอใจ มันมีการกระทำที่ดียิ่งงามของเราขึ้นมา

เปรียบเทียบได้เลย เปรียบเทียบกับอารมณ์ของเรา นะ เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย สิ่งที่ดีดีงาม ขึ้นมาชั่วครั้งชั่วคราว แต่ถ้ามันคิดพาลชน คิดเบียดเบียนตนเอง คิดได้ทั้งวันทั้งคืน คิดได้ ตลอดเวลา คิดจนเสียดสีต้องส่งโรงพยาบาลนะ

อย่าคิดอย่าทำ จะเป็นจริงเป็นนิสัยของเธอ ถ้ามันคิดสิ่งใดที่ไม่ดีงาม เราบดทิ้งๆ ไร เราบดทิ้ง เราไม่คิดอย่างนี้ เราจะคิดถึงความดีงาม แต่มันก็น้อยเนื้อต่ำใจว่าเราไม่ทัดเทียมคนอื่นเขา

จะทัดเทียมหรือไม่ทัดเทียมเพราะว่า กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วฝึกหัดปฏิบัติกันแล้วนะ ไม่น้อยใจ ะไรเลย มันพอใจทั้งสิ้น พอใจเพราะอะไร พอใจเพราะเรามีต้นทุน

การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ เรามีต้นทุนแล้ว แล้วถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมา พบพระพุทธศาสนา เรามีสติปัญญา เรามีการศึกษา เรา มีความรู้มากน้อยขนาดไหน เรา ประกอบสัมมาอาชีพะ ถ้ามันสิ่งใดที่มันถูกต้องชอบธรรมนั้นมันก็เป็นผลของการกระทำของเราใน ปัจจุบันนี้ไง ทำดีทำชั่วนี้ไง

แล้วเวลามันทำดีๆ แล้วทำไมมันมีผลกระทบมากมายมหาศาล

ก็เรื่องของสังคม เรื่องของโลก ทำดีๆ ทำดีที่ทั้งเหงเหง ทำดีของเราไป มันอยู่ที่จิตนิสัยของแต่ละบุคคล ถ้าจิตนิสัยของแต่ละบุคคล ทำดีต้องเป็นประชาธิปไตย ต้องวัดค่ากันโดยวิทยาศาสตร์ นี่มันดีแค่นี้ ไม่ดีแค่นี้

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นอย่างนั้นเลย มีในสมัยพุทธกาล มากมายที่ทำความผิดพลาดสิ่งใดแล้วไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเขาเป็น อย่างนั้นนะ

เขาไม่ได้เป็นเฉพาะชาตินี้ เขาเป็นมาอย่างนี้ก็ร้อยก็พันชาติ ชาตินี้มาเกิดเป็นอย่างนั้น

ในพระไตรปิฎกมีมากมาย เขาเป็นของเขา เขาสร้างพันธกรรมของจิตๆ ใครสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นสติปัญญาของตนนั่นแหละ ฉะนั้น เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราถึงมาสร้างคุณงามความดีนี้ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระสมณโคดมในสมัยที่เป็นพระโพธิสัตว์ พระพุทธเจ้าสมัยนั้นเวลาออกบิณฑบาตเดินผ่านไปมันเป็นแหล่งน้ำ มีพระโพธิสัตว์นอนลงไปเลย เพื่อให้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นเดินเหยียบข้ามไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นแสดงไว้ ไปพยากรณ์ไว้เลย ในอนาคตกาลจะได้เกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีนามว่า “สมณโคดม”

นี่ไง เขาได้สร้างมา เขาได้ทำของเขามาทั้งนั้นนะ

ถ้าเขาได้สร้างมา ได้ทำของเขามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวิภยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาแสดงธัมมจักขุ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมไง แสดงธัมมจักขุ จนพระปัญจวัคคีย์ทั้งหมดเป็นพระโสดาบันแล้ว แสดงอนัตตลักขณขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ ๖ องค์ ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงยสะได้อีก ๕๔ ใจ

“เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธออย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เรารื้อรอนักๆ”

แล้วโลกนี้เรารื้อรอนใหม่

รื้อรอน

แล้วโลกนี้เรารื้อรอนอยู่ที่ไหน

เรารื้อรอนอยู่ที่ใจเรานี้ไง

เรารื้อรอนอยู่ที่ใจเราเพราะอะไร

เพราะมันมีปัญญา มาร มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาเป็นอริยทรัพย์ มันเป็นบุญเป็นกุศลของตนอยู่แล้ว แล้วคนใช้ชีวิตของตนไปในทางโลกไป ในทางสิ่งใดก็แล้วแต่ นั่นก็เป็นกรรมของสัตว์เฝ้าเขาเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เขามีโอกาสแล้วไง แต่เขาไม่ฝึกหัดปฏิบัติของเขา เขาไม่สร้างคุณงามความดีของเขา นี่ไง กุศลลา ธมฺมา อกุศลลา ธมฺมา เราสร้างคุณงามความดีของเราต่อเนื่องไปไง

ในชนบทนะ เวลาไปบิณฑบาต เขาจะบอกเลย เขาทำบุญใส่บาตร เพราะถ้าเขาเกิดเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเขาจะได้มีอยู่มีกินของเขา

นี่ความเชื่อ เห็นไหม เขายังมีความเชื่ออย่างนั้นนะ นี่ผลของทาน ทำบุญทำกุศลมันก็เป็นบุญเป็นกุศล ทาน ศีล ภาวนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง แสดงธรรมไป อนุปุพพิกาไป ก็เริ่มต้นตั้งแต่ทานนี่แหละ เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาของคนมันแตกต่างกันไป ใจ เวลาเทศน์โมฆราช เห็นไหม “เธอจงมองโลกเป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอดีตานุปฏิฐานใจของตน” สำเร็จเป็นพระอรหันต์เลย นี่เวลาคนที่มีอำนาจวาสนาไป มีอำนาจวาสนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม

แต่ถ้าอนุปุพพิกา แสดงว่าพวกเขาปุชชนคนหนา มันหันรีหันขวางไป เชื่อ มีศรัทธาความเชื่อพระพุทธศาสนา แล้วจะเริ่มต้นกันอย่างไร จะประพฤติปฏิบัติอย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติโดยการสละทานก่อน ถ้าเสียสละทานแล้วจิตใจเป็นสาธารณะ เวลามันมีเหตุมีผลของมัน จิตใจควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงแสดงอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

แต่ของเรา เราเกิดมาในปัจจุบันนี้ไง กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ใจ เวลาครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติของท่านนะ ท่านฝึกหัดให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ครูบาอาจารย์ฯ ถ้าไม่อย่างนั้นทำไปมันก็เป็นทางโลกใจ

ดูสิ ก่อนหน้านั้น ก่อนหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นจะฝึกหัดปฏิบัติไป มันมีสำนักปฏิบัติ มันมีผู้ปฏิบัติมากมาย มันก็วนเวียนอยู่ในวัฏฏะนี่แหละ มันก็วนเวียนอยู่กับสังคมโลกนี่แหละ มันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ มันเป็นธรรมไปไม่ได้ใจ

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ฝึกหัดของท่านไง มันไม่เป็นข้อเท็จจริงไง ถึงพยายามฝึกศึกษาค้นคว้า แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติ ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในใจของหลวงปู่มั่นไง “เออ! มันต้องอย่างนี้สิ”

ฉะนั้น มันข้อเท็จจริง เห็นไหม ท่านฝึกหัดของท่านจนเป็นความจริงในหัวใจของท่านไง แล้วถึงอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหาด้วยความเมตตา ให้มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ

เครื่องอยู่ของใจ ก็เหมือนกับอนุปปกถานั้นแหละ ให้ฝึกหัด ให้เขาเสียสละก่อน ให้จิตใจเขาเป็นสาธารณะของเขา แล้วถึงถ้าเขามีอำนาจวาสนาจะแสดงอริยสัจ มันจะเข้าสู่มรรคสู่ผล สู่การฝึกหัดปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ศีล สมาธิ ปัญญา ในทางโลกียะ ในทางโลก หรือในทางธรรม

ถ้าเป็นทางโลกๆ มันก็ออกไปมากมายมหาศาล แล้วจะเอาเรื่องทางโลกมาเป็นหลัก มันก็วนอยู่นั่นแหละ วนอยู่นั่นเพราะอะไร เพราะอะไรไม่รู้ใหม่ นี่ไง เวลาศีล สมาธิ ปัญญา ฌานสมาบัติ ฌานสมาบัติมันก็ออกไปทางอภิญาไน

หลวงตาท่านบอก ท่านพูดประจำ “ไอ้เรื่องฌานๆ แฉนๆ อย่ามาพูดกับเรานะ”

ไอ้พวกนั้นพวกฌานๆ เรื่องทำความสงบของใจ เรื่องสมาธินี่ไง

แล้วเวลาเราจะฝึกหัดปฏิบัติ ในสิ่งที่ว่าในทางโลก ในทางโลกสิ่งที่พวกส่ามะเลเทเมาไป เขาก็หลับหูหลับตาของเขาไป พอหลับหูหลับตาของเขาไป สิ่งที่ว่าเวลาหลับหูหลับตาไปแล้วมันไปไหนล่ะ มันก็ไปทางอภิญาไน ในทางโลก ในความเห็นอันนั้น

มันอยู่ที่วาสนานะ เพราะอะไร เพราะมันมีครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติมาแล้ว แล้วสิ่งนั้นมันล้มลุกคลุกคลานมาแล้ว แล้วถ้ามีวาสนาขึ้นมามันถึงจะการกระทำของมันขึ้นมาให้ใจสงบระงับเข้ามาให้ได้ ถ้าใจสงบระงับเข้ามาให้ได้ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันถึงจะเข้าทางการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ถ้ามันมีแนวทาง มันพูดได้ถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันไม่เป็นแนวทาง มันก็บ่นละเมอเพื่อออกไปตามทฤษฎีนั่นแหละ ไปทางโลกนั่นแหละ แล้วไม่มีข้อเท็จจริงไง

นี่ด้วยวาสนานะ ด้วยวาสนาถ้าเป็นพระกรรมฐาน พระกรรมฐานที่มีครูบาอาจารย์ที่ดั่งงาม
ใจ จะมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องอยู่ของใจ ถ้าใจฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาได้ให้ได้แล้ว ถ้าให้ได้แล้ว
นะ ถ้าจิตสงบแล้ว สงบแล้วจะตายอยู่นั้นใช่ไหม

ถ้ามันจะตายอยู่นั้นมันก็ตายอยู่แค่นั้นแหละ แล้วถ้ามันออกรู้ ออกรู้มันก็เรื่องนิमितไง มัน
เรื่องจิตนิสัยไง มันมีข้อเท็จจริงอยู่ที่ไหน ถ้ามันไม่มีข้อเท็จจริงมันก็วนอยู่นั้นไง วนอยู่นั้นก็สมัย
พุทธกาลไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ พวกฤๅษีชีไพรเหาะ
เหินเดินฟ้าได้ทั้งนั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงยมกปาฏิหาริย์ นั้นนะ
โอ้โฮ! ประพุดติกันมาจนพวกเดียรถีย์นิครนถ์ถอยไปหมดเลย

เวลาเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงอย่างนี้มันเกิดจากอะไร

มันเกิดจากว่า ใจที่ไม่มีกิเลสใจ ใจที่ไม่มีพญามารใจ มันไม่ออกแวกวอแวกไป

สิ่งที่เป็นไฉ่พวกมานสมาบัติเขาทำได้ชั่วครึ่งชั่วคราว ทำได้เพราะจิตมันมีกำลังของมัน
ขึ้นมา แล้วตามจิตนิสัยด้วย ทำได้จริงหรือไม่จริงอีกต่างหาก นี่พูดถึงข้อเท็จจริงทางโลกีย์ปัญญา
ใจ

ถ้าโลกุตระใจ ถ้าโลกุตระๆ ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ใจสงบแล้ว เหมือนเรา ศีล
สมาธิ ปัญญา เห็นใหม่ เวลาเขาลอยกระทงเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาก็ต้อง
หาวัสดุของเขาเพื่อจะทำไฉ่ ทำกระทงไฉ่ ในชุมชนใดเขามีวัตถุดิบอย่างใด เขาเอาสิ่งนั้นมาทำ
ของเขา ทำของเขาเพื่อลอยกระทงบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามันสงบระงับ ถ้ามันมีเหตุมีผลของมัน มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีศีล
สมาธิ ปัญญา จิตสงบแล้วจิตเป็นอย่างไฉ่ ถ้าจิตเป็นอย่างไฉ่ แล้วถ้าเราจะประกอบไปด้วยดำริ
ชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ ไฉ่ ถ้ามรรค ๘ มันเป็นความจริงขึ้นมา เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามัน
จะเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการภาวนา

ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนาตรงไหน

ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนาด้วยเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

ถ้าเห็นแล้ว เห็นโดยอะไร

เห็นโดยอำนาจวาสนาของตนไง

แล้วถ้ามันไม่เห็นล่ะ

มันไม่เห็น พยายามน้อมไป น้อมไปให้เห็นกาย ถ้ามันไม่เห็น ถ้าคนมีวาสนาเวลานั่งสมาธิไปแล้วถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันเจ็บมันปวด เพราะอะไร

กาย เวทนา จิต ธรรม

เวลาเวทนานอก เวทนาใน เวทนา เวลาเวทนาที่มันเกิด เวทนากาย เวทนาจิต เวลาเวทนาของกายเกิดขึ้นจากร่างกายนี้เป็นสมมุติฐาน เวลาเวทนาจิต เวลามันกระทบกระทั่งอันสิ่งใดที่มันทุกข์มันยากไง แล้วไม่ต้องสิ่งใดกระทบกระทั่งอันสิ่งใด มันคิดของมันอยู่ตลอดเวลา

อะไรที่เป็นกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก มันบีบคั้นหัวใจตลอดเวลา มันทุกข์มันยากทั้งนั้นนะ แต่ตัวเองไม่รู้ ตัวเองไม่รู้เพราะอะไร เพราะทำความสงบของใจไม่เป็นไง ทำความสงบของใจของตัวเองไม่ได้ไง

ถ้าใจมันสงบระงับ แล้วถ้าน้อมไป มันเห็นนะ ทำไมมันเจ็บมันปวดล่ะ มันเจ็บมันปวดมาจากไหน มันเจ็บมันปวดเพราะจิตมันเสวยอารมณ์ไง เสวยความเจ็บความปวดนั้นไง ถ้าจิตมันสงบแล้วถ้ามันรู้มันเห็น เห็นใหม่

เวลาเขาลอยกระทงไง มันต้องมีกระแส เขาลอยที่ไหนลอยกระทงนะ เขาลอยในน้ำ ว่ายน้ำ แต่ชาวดอย เขาก็ทำโคมไฟลอยโคมไฟ

มันก็อยู่ที่เขาอยู่ในภูมิประเทศสิ่งใด ถ้าเขามีหัวใจที่จะบูชาธรรมๆ บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาก็มีสติปัญญาหาหนทางที่จะแสดงความเป็นสัญลักษณ์ที่จะบูชาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อบุญเพื่อกุศลเพื่อหัวใจดวงนี้

จิตก็เหมือนกัน เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราจับต้องได้ใหม่

นี่ไง เวลาหลวงปู่มันท่านถามใจ “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

ถ้าจิตเป็นอย่างไร เขามีวาสนาของเขาที่เขาพยายามทำความสงบของใจของเขา เพราะ
ทำความสงบของใจเพราะจิตตภาวนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเทศนาว่าภรรนะ “เราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น เธอ
ต่างหากจะต้องเป็นผู้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงตามธรรมและวินัยอันนั้น”

“เธอต่างหาก เธอต่างหาก” ถ้า “เธอต่างหาก” ถ้าเราเป็นนักปฏิบัติ เรามีครูบาอาจารย์ของ
เราไง เราทำความสงบของใจเข้ามาสิ สิ่งที่มีมันรู้มันเห็นของมันสิ่งใดก็แล้วแต่ นั่นนะมันส่งออก
ทั้งนั้นนะ

พอมันส่งออกไปแล้วมันมีอะไร ก็พลังงานที่ใช้ไปแล้วไง มีแต่ความกระหืดกระหอบ มีแต่
ความหลงไหลไปกับมัน นี่ส่งออกไปทั้งนั้นนะ แล้วมันเป็นข้อเท็จจริงอะไรล่ะ มันเป็นข้อเท็จจริง
เพราะอะไร เพราะไม่เห็นกิเลสไง ไม่เห็นสิ่งที่มันลุ่มหลงไป นี่ไง กระทั่งมันหลงทาง ธรรมะกระทง
มันหลงทาง หลงทางไปตามแต่ว่ามีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

มีผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลานั่งลงแล้วฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าจิตไม่ได้ออกไปข้างนอก ว่าตัวเอง
ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตมันออกไปจากร่างกายนี้ มองกลับไปเลยนะ เห็นว่าเรานั่งอยู่นี่ไง มัน
ออกขนาดนั้นนะ เขาคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สุตทำแล้วเสื่อมหมด

เห็นมาเยอะมาก นี่เวลาจิตออก เป็นกลุ่มเป็นก้อนเลยนะ สึกหมด เวลามันเสื่อมไม่เหลือ
เลย นี่กระทั่งมันหลงทาง หลงออกไปนอกกลุ่มนอกรอย เวลาออกไปนอกกลุ่มนอกรอยแล้วทิวสิมานะ
ไม่ฟังใคร มาหาเรา เราบอก มันไม่ถูกทาง

ยิ้มเยาะเย้ยถากถางอีกต่างหาก สุตทำแล้วไม่เหลือเลย สึกไปหมด ถ้าฝึกหัดปฏิบัติก็
เหลวไหลไปหมด ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันเหลวไหลเพราะอะไร

มันเหลวไหลเพราะ สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ถ้าเป็นทางโลก สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มัน
ไม่มีสิ่งใดคงที่ตายตัวหรอก เวลาเมื่อศรัทธาในพระพุทธศาสนาด้วยอำนาจวาสนาของตนนะ กุสลา
ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ถ้า กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราทำคุณงามความดีของเรา มา เวลาบุญ

กุศลส่งเสริมขึ้นมาได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สาธุ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราที่ปฏิบัติไปแล้วเป็นพระอรหันต์ๆ ท่านสิ้นกิเลสไปแล้วทั้งนั้นนะ เวลาสิ้นกิเลสไปแล้ว เวลาที่มันฝึกหัดปฏิบัติ จิตมันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลามันรู้มันเห็นของมัน เห็นใหม่ มันเห็นกิเลสในใจของเรา เวลาเห็นกิเลสในใจของเราแล้ว มันจะต่อสู้กับมันอย่างไร ล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นนะ เพราะอะไร

เพราะเปรียบเทียบว่าเราทำความสงบดี มันสงบใหม่ เว้นไว้แต่มีอำนาจวาสนาไง ถ้ามันพอใจตัวเอง มันก็เบาบางลง จิตมันเบาบางลงคือว่ากิเลสมันไม่กวนมาก พอมันไม่กวนมากขึ้นมา มันเหมือนทางโลกเขา เหมือนทางโลกที่เขาอ่อนคลาย เขามีความปกติสุขของเขา เขาไม่ได้คิดมาก แต่เวลาถ้ามันโกรธ มันหลงขึ้นมา มันฉุนเฉียวขึ้นมา นั่นนะมันกระเทือนหัวใจ

เหมือนกัน เวลาความปกติสุขใจ เพราะอะไร เพราะใจเป็นนามธรรม คำว่า “นามธรรม” มันคิดได้ มันจินตนาการได้ มันระลึกได้ร้อยแปดพันเก้า แล้วก็ไปตามอย่างนั้นนะ แล้วก็ไม่มีสติปัญญาดูแลรักษามัน

เวลากระทรวงนะ เวลาเขาสมบูรณ์แบบของเขา เขาลอยกระทรวงเพื่อบูชาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีกระแสหน้านั้น เราลอยกระทรวงที่ไหน

กระแสน้ำที่มันไหลเชี่ยว เขาต้องดูแลให้มันลอยไปด้วยความปกติ เวลาน้ำนิ่ง มันมีกระแสของมัน มันมีกำลังของมัน มีการกระทำของมัน มันถึงไปตามนั้น แล้วเวลามันมีผลกระทบไป เวลาถ้ากระแสน้ำเชี่ยว กระแสน้ำแรง มันมีคลื่นของมัน คลื่นมันเกิดขึ้นมาจากอะไร

เกิดขึ้นมาจากธรรมชาติ เกิดขึ้นมาจากลมก็ได้ เกิดขึ้นมาจากภูมิประเทศก็ได้ นี่มันแตกต่างกันทั้งนั้นนะ เวลาน้ำนิ่งมันก็วนอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเวลาถึงเวลาลอยกระทรวงแล้วมันไปไหนล่ะ มันก็เป็นชยะ เวลาลอยกระทรวงที่เทศบาลเขาเก็บเป็นหลายสิบตันนั้นนะ ชยะทั้งนั้น

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ฉะนั้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงมันจับต้องของมันได้ไง

สมาธิก็เป็นสมาธินะ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย ถ้ามันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย ถ้ามันเป็นสักจะเป็นความจริงขึ้นมา พิจารณาไปแล้ว ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เวลามรรคมันเคลื่อน เวลาปัญญา มันเคลื่อน มันเคลื่อนของมันไป เวลาปัญญา มันมีกำลังของมัน เท่าทันของมัน มันก็ปล่อย มันไม่มีอะไร มันจะเป็นขยะอะไรใช้ใหม่

ผู้ที่เห็นกาย ผู้ที่พิจารณาเวทนา เวลาธรรมมันเกิด มันรู้เท่าทัน มันปล่อยมันวาง มันเงี่ยมันว่าง แล้วมีอะไรละ มีอะไรเกิดขึ้น

นี่ไง “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา”

สิ่งที่เกิดขึ้น กิจจญาณ สัจจญาณที่มันเกิดวงรอบ ๑๒ มันอยู่ไหน มันเป็นข้อเท็จจริงตรงไหน นี่ไง เวลาปัญญาวิคคีย์ “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” แล้วปัญญาวิคคีย์ทั้ง ๔ รู้อะไร มีอะไร ต้องอบรมบ่มเพาะขึ้นมาให้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงให้ได้ แล้วเป็นความจริงที่ไหนละ

จิตตภาวนา

จิตตภาวนา จิตมีการกระทำ จิตที่มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาในหัวใจของตน

นี่เราแสวงหาจิตของเราไป แสวงหาความสุขสงบในหัวใจของตน ถ้ามีความสุขสงบในหัวใจของตน เห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ถ้าสมาธิเป็นสมาธิ ถ้าไม่มีสมาธิ มันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาจะใช้เป็นภาวนามยปัญญา มันเป็นไปได้เลย มันเป็นจินตมยปัญญา จินตนาการไป แล้วจินตนาการไปมันอยู่ที่วาสนาของคนมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

ถ้ามีวาสนามันรู้ เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ จิตใจของเรามีคุณภาพมากขึ้น หรือน้อยลง จิตใจของเรามันเป็นจริงข้อเท็จจริงตรงไหน จิตใจถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ ถ้ามันไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริง มันก็อยู่ในปัญญาอบรมสมาธิ

ความรู้สึกลึกซึ้งคิดของคนคิดแล้วคิดเล่าซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่อย่างนั้น ของเดิมๆ เพราะอะไร เพราะจริตนิสัยของคนแตกต่างกัน ความคิดของคนก็แตกต่างกัน แล้วความคิดของคนที่แตกต่างกัน ผลที่เกิดขึ้นในหัวใจมันมีสิ่งใดเป็นผลประโยชน์กับใจดวงนั้น

นี่ไง ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโก สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้าเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้ามันไม่มีสิ่งใดที่คุณภาพของใจที่มันดีขึ้น คุณภาพของใจที่มันมีคุณภาพมากขึ้น มันเป็นอย่างไรร

เห็นไหม เวลาถ้ามันเป็น มันเป็นระดับสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานนะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ามีสติปัญญาจะ ท่านบอกว่า ในวิปัสสนาก็มีสมถะ ในสมถะก็มีวิปัสสนา มันก็เป็นข้อเท็จจริง แต่มันก็เป็นสมถะกับวิปัสสนาไป

เวลาหลวงปู่ดูดยท่านพูดไป เวลาที่เราประพาศปฏิบัติไป สิ่งที่เราเห็นจริงไหม จริง รู้จริง เห็นจริง แต่มันไม่จริง มันไม่จริง มันไม่จริง เห็นไหม

จิตนอก จิตใน จิตถอด จิตเห็นจิต นี่เป็นชั้นๆ เลย นี่หลวงปู่ดูดย

หลวงปู่ดูดยท่านก็มีอริยสัจมีสัจจะมีความจริงเป็นข้อเท็จจริง แต่ก็ยังเป็นข้อเท็จจริงของท่าน ก็เป็นจิตนิสัยของท่านไป

เวลาครูบาอาจารย์ เวลาหลวงปู่ชอบ ครูบาอาจารย์ หลวงปู่ขาว “ม้างกายๆ”

ม้างกาย ใครเป็นคนม้าง

จิตครบ จิตสงบแล้วจิตเห็นกาย จิตม้างกาย ไม่ใช่โรคผ่าตัด ไม่ใช่สัปรเหอเผาศพ ไม่ใช่

สัปรเหอเผาศพเขาไม่รู้จักกายหรือ เวลาหมอผ่าตัดเขาเปลี่ยนหัวใจ เขาเปลี่ยนอวัยวะต่างๆ เขาไม่รู้จักกายหรือ แล้วกายของใคร

สิ่งที่เวลาทางการแพทย์ เวลาหมอแม่เขาแปะนี่เขารู้เลย มันเป็นอย่างไร มันเป็นที่ไหน มันเป็นอย่างไร แล้วเขาก็เป็นหมอไป เขารักษาโรคภัยไข้เจ็บไป เขาไม่ได้รักษากิเลสไป เขาไม่ได้ฟื้นฟูจิตตภาวนาไป

แล้วจิตตภาวนามันเห็นกายแตกต่างกันครับ

จิตเห็นกาย เห็นเป็นอุคคหนิमित วิภาคนิमित

ทำไมเป็นอุคคหนิमितละ

อุคคหนิมิตมันตั้งของมันได้ไง แล้วเห็นเป็นครึ่งเป็นคราว เห็นแวบๆ ใ้อ้อโฮ! ตื่นเต้น แล้วพอตื่นตื่นก็จินตนาการของตัวเองไป กระทั่งมันจะหลงทางไป ธรรมะกระทงหลงทาง

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง จิตสงบแล้วจะรู้จะเห็นสิ่งใดก็แล้วแต่ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ต้องเห็นทุกอย่าง

แล้วไม่เห็นทุกอย่างแล้ววิตกกังวลด้วยนะ ถ้าเราไม่มีสติปัญญาอรอบรู้ทั้งหมด เราจะแก้อะไรไม่ได้ นี่ไง กระทั่งมันจะหลงทางแล้วละ ก็เลสมันร้ายนัก มันเอากายมาให้ดูก็ได้ เอาเวทนา มาปลิ้นปล้อนเราก็ได้ เอาจิตที่ผ่องใสก็ได้ เอาธรรมที่มาหลอกหลวงเราก็ได้ เพราะอะไร เพราะมันหลงทางไป

แต่ถ้ามันเป็นจริง เราต่างหากเป็นผู้กำหนด

ถ้ามันเห็นกาย เห็นกายแล้วมันหลุดไม่หลุดมือไป แสดงว่ากำลังเราไม่มี

ถ้าเวทนา เวทนาเจ็บปวดนัก เวทนาทำไมเจ็บปวดนัก ทำไมโง่งงเอาแต่ตุนขนาดนั้น ถ้ามันทำความสงบของใจ จิตตภาวนา จิตสงบแล้วถ้ามันจับเวทนาได้ ใ้อ้อโฮ! เวทนาสักแต่ว่าเวทนานะ จิตเป็นจิตนะ แล้วแยกแยะมันอย่างไร

เห็นการสืบทอด เห็นเวทนามันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วมันทุกข์ยากอย่างไร แล้วเวลาถ้ามันจะปล่อย มันรู้เท่าทันด้วยภาวนามยปัญญา มันจะสรุปลงอย่างไร แล้วสรุปแล้วใครเป็นคนรู้ แล้วใครเป็นคนเห็น แล้วใครเป็นคนทุกข์ แล้วใครเป็นคนที่ไม่ปล่อยวาง แล้วมันเป็นอย่างไร

เวลาเห็นจิตๆ มันจะรู้จะเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้ารู้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว เวลาใช้ปัญญาไปแล้ว ปัญญาถ้ามันมีสัมมาสมาธิ มีสมถกรรมฐานเป็นพื้นฐาน มันจะคมกล้า มันจะพิจารณาแยกแยะได้ แล้วแยกแยะได้โดยที่คนพิจารณาก็งงนะ มันเป็นไปได้นี้ขนาดนี้เชียวนะหรือ

เวลามันพิจารณาไปแล้ว เวลามันแยกแยะไปแล้วมันเป็นอย่างไร แยกแล้วได้อะไร ก็ได้หนเดียว ชั่วคราว นี่กระทั่งมันจะหลงทาง

มันได้แล้วนะ นี่ขนาดเป็นกระทั่งแล้วนะ นี่ลอยไปแล้วนะ

แต่ที่ฝึกหัดปฏิบัติเขาไม่มีกระทั่ง แล้วเขาก็ไม่ได้ลอย แต่เขาไปเห็นคนลอยกระทั่งไป

ดูสิ เวลาเขามีนักชัตตฤกษ์ ไอ้โฮ! คนนี้มีดีฟ้ามัวดินนะ อู๋ย! ลอยกระทงนี้เป็นมรดกโลก เป็นสิ่งที่น่าชื่นชม

ก็ชื่นชมจริงๆ เพราะอะไร เพราะความมนุษย์ใจ วัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรม ลอยให้สังคมมนุษย์เป็นสิ่งที่ว่ามีวัฒนธรรม มีคุณภาพชีวิต มีความสงบสุขในปัจจุบันนี้ แต่จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดมาจากไหน เกิดมาเป็นเราที่เกิดมาด้วยอะไร แล้วเราเกิดมาชาตินี้แล้วก็จะให้ชีวิตนี้สั้นไป แล้วมันก็ไปเกิดต่อ ไปเกิดต่อตามบุญและบาปของแต่ละบุคคล

ฉะนั้น เราเห็นสิ่งนั้นเป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นภาคปริยัติ เป็นธรรมมาธิษฐาน แต่ถ้าเราทำใจของเราละ เราทำใจของเรา เราย้อนกลับมาภายใน จิตของเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันล่องลอยมามากน้อยขนาดไหน มันเกิดกรรมสังเวช มันสังเวชถึงชีวิตเราเอง มันสังเวชถึงการกระทำของเราเอง แล้วมันสังเวชถึงปัจจุบันนี้ด้วย ว่าเราฝึกหัดปฏิบัติแล้วมันจะล่องลอยลุ่มหลงไปไหนอีก

กระแสน้ำ กระแสน้ำมันพัดพาขนาดไหน กระแสหัวใจของเรามีศรัทธาความเชื่อ มีคุณธรรมในหัวใจของตน มันถึงจะวิฤติขนาดไหน มันจะมีสิ่งใด รื่นเริง นี้เรามีโอกาส มันไม่มีใครมีโอกาสเหมือนเรา เรามีโอกาสเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เรามีโอกาสฝึกหัดหัวใจของตน ใจของเรามีคุณภาพ แล้วใจของเรามีคุณภาพมากน้อยขนาดไหนมันจะมีความมั่นคงในหัวใจของตน

นี่ความเพียรชอบ ไม่อย่างนั้นครูบาอาจารย์ท่านจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เดินจงกรม ไอ้โฮ! จน... เพราะเดินจงกรมมันเป็นเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ อยู่เฉยๆ ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นได้ อยู่เฉยๆ ใจ ตะกอนกันแก้วใจ

ในแหล่งน้ำ เวลาตะกอนมันนอน น้ำก็ใส ขยับ น้ำก็ขุ่น มันก็หมุนเวียนอย่างนั้นเพราะตะกอนใจ เรามีพญามาร เรามีสิ่งครอบงำในหัวใจของตน แล้วมารนี้ร้ายนัก เราทำความสงบของใจเข้ามา นี่น้ำใส กระแสน้ำร่มเย็น แล้วมันก็เป็นแค่นั้นใจ มันก็เป็นสิ่งที่ดีงาม เพราะฝึกหัดปฏิบัติเป็นจริตเป็นนิสัยใจ

ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นจริตเป็นนิสัย เราก็ฝึกหัดใจของเราให้ดีงามมากขึ้นใจ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติใจของเราดีงามมากขึ้น เราหาเหตุหาผล หาวิธศุอุปกรณ์ที่จะทำกระทง แล้วจะลอยมันไป

ลอยกิเลสมันไป ด้วยการเห็นกายก็ได้ เห็นเวทนาจิก็ได้ เห็นจิตก็ได้ เห็นธรรมก็ได้ จะเห็นสิ่งใดก็ได้
ให้มันมีสัมปชัญญะ ให้มันเป็นภาวนามยปัญญา

ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา เห็นไหม ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล

ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา มันมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผลของมัน จิตตภาวนาๆ เรา
แสวงหาจิตของตน ทำความสงบของใจเข้ามาให้จิตสงบระงับเข้ามา ถ้าจิตสงบระงับเข้ามามันมี
กำลังของมัน ถ้ามันนุ่มไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ นี่การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔
ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ด้วยภาคปฏิบัติ

ด้วยภาคปฏิบัติ มันจะเกิดภาวนามยปัญญา มันจะเห็นปัญญาของตนที่หมุนไป เห็นจิต
มันเคลื่อนไหวไป นี่จักรมันเคลื่อน มหัตศรวิทย์ มหัตศรวิทย์ในใจของตน มันเห็นผลหมดละ มันเห็น
ผลในภาคปฏิบัตินี้ไง

ถ้ามันภาคปฏิบัติที่เรามีศรัทธามีความเชื่อพระพุทธศาสนา แล้วเราจะฝึกหัดปฏิบัติของ
เราให้ขึ้นมาตามความเป็นจริงในหัวใจของตน แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาในความจริงในใจของตน
แล้ว ไม่ต้องไปกลัวผิดพลาด ว่ามันจะผิดพลาดไปจากธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า

เพราะเราศึกษา ถ้าภาคปริยัติศึกษามาแล้วเป็นสติเป็นปัญญาความรู้ นั่นนะภาคทฤษฎี
ทั้งนั้นนะ เวลาเกิดความจริงไม่เหมือนกัน เกิดความจริงแตกต่างกันหมดเลย พอมันแตกต่าง เราก็
กลัวผิดกลัวพลาดไป

กลัวผิดพลาด ก็เหมือนการเทศนาว่าการไป เทศนาเจ้าฟ้าเจ้าคุณก็ดูหนังสือนั่นนะ นี่
เหมือนกัน พอดูหนังสือแล้ว แต่ข้อเท็จจริงมันต่างกว่านั้นอีกมากมาย หนังสือนั่นธรรมวินัยของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าเป็นของจริงของเราละ

มันอยู่ที่วาสนามาก วาสนาน้อยไป ถ้าวาสนา คูสิ ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติ หลวงตา
พระมหาบัวท่านบอก ขณะนี้โลกธาตุนี้ไหวหมดเลย

แต่บางองค์เวลานิโรธ เวลาขณะ เวลามันขาดโดยเบาบางก็มี ระดับกลางก็มี ถ้ามัน
ยิ่งใหญ่ โอโฮ! โลกธาตุนี้ครืน ครืน ไหวไปหมด ไหวเพราะอะไร ไหวเพราะกิเลสมันต้องขาดไป

เวลากิเลสขาด กิเลสตายในใจใจ โลกธาตุนี้ครึ้น ครึ้นเลยล่ะ กิเลสตาย โอ้โฮ! ยถาภูตัง เกิด
ญาณทัสสนะ เกิดความรู้เกิดความเห็นจากจิต ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง ถ้า
ข้อเท็จจริงนะ

ฉะนั้น เราฝึกหัดปฏิบัติ ปุถุชน กัลยาณชน บุคคล ๔ คู่ เหตุและผลแตกต่างกันทุกชั้นทุก
ตอน เหตุและผลแตกต่างกัน ถ้ามันเหตุและผลเหมือนกัน มันจะเป็นบุคคล ๔ คู่ ได้อย่างไร

เวลาสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา เวลาเกิดเป็นปัญญาญาณ มันเป็นข้อเท็จจริงในการ
ฝึกหัดปฏิบัตินะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามนะ ท่านเปิดทางไว้ให้เลย

เวลาหลวงปู่มั่นเทศน์ว่าการ ครูบาอาจารย์ “ฟ้าร้อง ฟ้าร้องเว้ย! ฝนมันจะตก”

ฟ้าร้อง ร้องจากไหน

ร้องจากใจดวงหนึ่ง ใจที่รู้เท่ากันกิเลส ใจที่ปราบปรามกิเลส ใจที่ย้ายกิเลสมาแล้วใน
ข้อเท็จจริงอันนั้น

ไอ้ของเราเมื่อดูหน้าไปด้วยความรู้ความเห็น ถ้ามีการศึกษาก็ภาคทฤษฎีแล้วกลัวผิดกลัว
พลาด จะทำอะไรก็อยู่ในร่องในรอย

ในร่องในรอยมันสูตรสำเร็จใจ กิเลสมันหัวเราะเยาะเลย ทำวงรอบแล้วมันจะจบไป

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเนะ เวลาธรรมเกิดเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย ธรรมเกิดก็เป็นอย่างนั้นนะ
ธรรมเกิดเพราะเราทำเต็มที่ของเรา พอทำเต็มที่แล้วอยู่ที่บุญและบาปของคน คนที่มีบุญๆ นะ มัน
มีอาการมากมายมหาศาล อาการของจิตเวลามันมีปฏิกิริยาของมันนะ ควบคุมอย่างไร

นี่ไง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่าน มันจะมีสิ่งใดก็แล้วแต่ มีสติแล้วเท่าทัน
หมด แล้วถ้ามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นกับใคร

สติมันกางกัน อารมณ์ความรู้สึก ถ้ามันรุนแรง คุณสิ เวลาอารมณ์ชั่ววูบ อารมณ์ชั่ววูบที่เขา
ทำลายกันนะ เขาฆ่ากันตายก็อารมณ์ชั่ววูบนั้นแหละ แต่ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันอารมณ์มันจะทำ
อย่างนั้นได้ไหม

ถ้ามันเท่าทันอารมณ์ มันเท่าทันมาตั้งแต่ต้น เท่าทันที่เรา นั่งทำสมาธิกันนี่แหละ ถ้าเรามีสติปัญญาแล้วเราเท่าทันอารมณ์เรา เราเท่าทัน เท่าทันสิ่งที่ยั่วอยู่ในหัวใจของตน มันจะพาเราไปไหน

ไอ้สติลุ่มๆ ดอนๆ เดี่ยวสติมันก็ดี เดียวก็เริ่มต้น นั่งพุทโธนี่ซัดๆ ซัดๆ สติดีมาก...ไปแล้ว พุทโธหาย นั่งหลับแล้ว

พุทโธมันจะหาย มันจะหายตรงไหน ขณิกสมาธิ อุปปจารสมาธิ อัปปนานุสนะ แล้วพุทโธหายๆ เวลาสักแต่ว่าปรากฏ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ด้วย จิตมันดึงลงขนาดที่ว่าไม่ออกรับรู้อะไร มันจะเกิดปัญญาได้อย่างไร มันต้องคลายออกมา อุปปจารสมาธิตรงนั้นแหละ

อุปปจาระ อุปปจาระคือวงรอบของจิตที่ออกรู้ นี่จิตตภาวนาไง ที่จิตมันเห็นสติปัญญาฐาน ๔ ใจแล้วเห็นจริงรีเปลา แล้วถ้าเห็น เห็นอย่างไร เห็นแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้วมรรคมันเคลื่อนตรงไหน อะไรเป็นมรรค อะไรเป็นผล

นี่กระทรวงมันหลงทาง เวลาหลงทางไปแล้วไปเจอคลื่น มันพลิกคว่ำเลยนะ คลื่นที่มันรุนแรง กระทบอยู่ไม่ได้หรอก แล้วจะเป็นทางโลกๆ ดูลึ ไปลอยกระทง เขารอเลย เขาเก็บกันเลย เขาจะหาเศษเงินที่เอ็งใส่มานั่นนะ

โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ แล้วหวังพึ่งพิงอย่างนั้นใช่ไหม มันไม่มีวาสนา ใจ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราไม่สนใจเลย

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาเป็นอริยทรัพย์ การฝึกหัดปฏิบัติ นอแวด เรา จะฝึกหัดปฏิบัติเอาหัวใจดวงนี้ ถ้าฝึกหัดเอาหัวใจดวงนี้ จะจุดงค์ จะออกจุดงค์ จะออกกิเวก จะอยู่ในสถานที่ใด หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ ถ้ามีสติปัญญา มากก็ปัญญาอบรมสมาธิ หยุดคิด หยุดคิดคือสมาธิ

ไอ้มันคิดว่าง คิดอารมณ์ คิดธรรมะ คิดสติปัญญาฐาน ๔ ปลอมๆ ทั้งนั้นนะ ปลอมๆ เพราะมันไม่ใช่จิตตภาวนา มันเป็นอารมณ์ภาวนา มันเป็นสัญญา เป็นภาคทฤษฎี

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติไม่ต้องกลัวว่ามันจะผิดมันจะพลาด มันจะผิดมันจะพลาด มันอยู่ที่คุณภาพในจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้น พาหิยะพึงเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนเดียว

เป็นพระอรหันต์ แล้วมีใครทำได้อย่างนั้นนะ ดูพระสารีบุตรสิ เสนาบดีแห่งธรรมนะ ๑๔ วัน พระโมคคัลลานะ ๗ วัน

ฟังเทศน์พระอัสสชิมา เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ วันเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตร ๑๔ วัน พาหิยะฟังทีเดียวไปเลย แล้วเวลาเทศนาว่าการ มันอยู่ที่อำนาจวาสนา

ฉะนั้น เราไม่ต้องไปเสียใจภูมิใจกับสิ่งใด

ใจเราเนี่ย ใจเราถ้ายังมีสติปัญญาอยู่ ยังมีวาสนาของเราอยู่ เราจะพยายามของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา

เวลาพระปฏิบัติ เห็นใหม่ เราจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา นี่ยังมีชีวิตอยู่ ยังมีโอกาสแก้ไขความผิดพลาดในหัวใจดวงนี้ได้ทั้งนั้น เวลาตายจกภพชาตินี้ไปนะ ไปเกิดตามเวรตามกรรมอันนั้น สำคัญ

ปัจจุบันนี้ทำอะไรอยู่ มีบุญมีกรรมขนาดไหน ไม่คิดหรือว่าจะเกิดเป็นวัวเป็นควาย ไม่คิดเลยใช่ไหม คิดว่าฉันนี่เลอเลิศ ไปเกิดเป็นวัวเป็นควายอยู่ในคอกเขานู่นนะ สิ่งที่ว่าพอเกิดเป็นวัวเป็นควายก็ได้แต่มองเขา อยากทำ อยากปฏิบัติ มันทุกข์มันยาก

ก็ภพชาตินั้นแล้วไง แต่ละภพชาติปัจจุบันมันทุกข์มันยากไหม มันก็ทุกข์มันก็ยากด้วย กิเลสตัดหาความทะยานอยากทั้งนั้นนะ มันทุกข์มันยากเพราะมันมีกิเลส

กิเลสตัวเดียวเท่านั้นที่ทำให้เราทุกข์เรายากอยู่เนี่ย

กิเลสตัวเดียวเท่านั้นที่มันย่ำยีหัวใจของตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขถึงแสดงสังขารมอันนี้ออกมา แล้วสังขารมอันนี้ออกมา ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์มันจะต่างกันตรงไหน พระอรหันต์เหมือนกัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก็พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พระอรหันต์ ถ้าไม่รู้เหมือนกัน ไม่รู้เท่ากัน มันจะเป็นพระอรหันต์ได้ตรงไหน พระอรหันต์ก็ต้องมรรค ๔ ผล ๔ ใจ ทะลุปรุโปร่งหมดใจ

ทะลุปรุโปร่งที่ไหน

ที่หัวใจนี้ ที่หัวใจนี้ ข้อเท็จจริงนี้ แล้วพูดให้ใครฟังก็เรื่องของเขา เรื่องของเขา

เรื่องของเขา มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ ไปอย่างนั้นไง กระทรวงหลงทางไง กระแสคลื่นพัดไปไหน มันก็ไปกับเขาไง ยังดี ไม่ใช่เด็กเก็บกระทรวงมันพลิกคว่ำ ไปเจอคลื่นมันก็พลิกของมันว่าอยู่นั่นนะ พอพลิกคว่ำแล้วก็ยังเป็นขยะอยู่นั่นไง ให้เทศบาลมันเก็บ เก็บอะไร เก็บผลของการปฏิบัติเราไง

เหมือนเขาจัดภาวนา โอ้ย! จัดพิธีกรรมมากมายมหาศาล ถึงเวลาเก็บนะ ภาวนาเสร็จเขา กลับบ้าน ไข่เก็บนี้เซ็ดดูๆ

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มาเยอะ ทำความสะอาดนี่ เวลาใครมา โอ้โฮ! มันแวววาวไปหมดเลย เอ็งไปดูเหิงอูนี่ไง แวววาวก็กุกขุดอูนี่ รอบหนึ่งมา กลุ่มนี้มากลับ กลุ่มนั้นมากลับไป โอ้โฮ! มาถึง “โอ้ย! มันสะอาด เยี่ยมยอด” โอ้เราเหนื่อยเกือบตาย เหนื่อยเพราะอะไร

เหนื่อยเพราะเคารพครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของท่านเป็นธรรม ท่านหวังหัวใจของสัตว์โลก เราเองก็อยากฝึกหัดปฏิบัติของเราเต็มที่ของเราแน่แหละ แต่เราก็เซ็ดชูครูบาอาจารย์ของเราไง ถ้ำหน้าทีของเรา เราทำเต็มที่เลย ทำเต็มที่เสร็จแล้ว เวลาแล้ว เราก็พยายามฝึกหัดปฏิบัติของเรา

เพราะเขามาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์เทศน์ให้ฟัง เราก็ได้ฟังด้วย อะไรที่เป็นเกร็ดเป็นคุณงามความดีมันเปิดหัวใจ เปิดหัวใจ

หัวใจมันอับเฉา หัวใจมันเศร้าหมอง หัวใจมันทึบขุ่นระทม ไม่มีใครช่วยมัน โยนทิ้งหมด

เราทำหน้าที่ของเรา ฟังด้วย ไครมานะ ถ้าเขาประพฤติปฏิบัติมา เขามีปัญหาขึ้นมาเขาจะถามปัญหา ครูบาอาจารย์เราก็ตอบ เราก็ได้ฟังด้วย แล้วเสร็จจากข้อวัตร เราเข้าสู่ทางจกรมของเรา เราก็มีสติปัญญาพยายามของเรา

เห็นมา ทำมาเยอะมาก แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติก็เห็นภายในด้วย ภูมิใจ ทำของเรา

ถ้าเราทำของเราไม่ได้ มันจะมีเหตุมีผลตรงไหน แล้วมันจะเข้าใจเรื่องกิเลสได้อย่างไรว่า กิเลสนี้มันร้ายนัก สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในใจของคน แล้วกิเลส เวลาฝึกหัดปฏิบัติมันปลิ้นมันปล้อนมันพลิกมันแพลงอีก กิเลสมันบังเงา มันว่าเป็นธรรมๆ กระทรวงหลงทาง มันเศร้า เวลาดูเขาไป

เวลาดูเขา เห็นใหม่ ถ้าเรามีกิเลสต้นหาความทะยานอยากดูไม่ออก เพราะเราก็เป็นอย่างนั้นนะ เราเป็นอย่างนั้นเราจะไปดูใครได้ แต่ถ้าวันไหนนะ เราฝึกหัดปฏิบัติของเรา เวลาสมมุติเจตปทาน นิโรธ โลกธาตุนี้ใหม่เป็นชั้นเป็นตอน แล้วมันเห็นผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติแล้วทำอย่างนั้นนะ มันสังเวชนะ แต่ก็ก็เป็นกรรมของสัตว์ พูดยังไงก็ไม่ได้ มันเห็น เขาต้องฝึกหัดปฏิบัติรู้

พูดยังไง ยิ่งพูดนะ มันยิ่งไปเพิ่มต้นหาความทะยานอยาก เพิ่มความรู้

เวลาหลวงปู่มันเทศน์ว่าการ สิ่งใดที่เป็นธรรมๆ ท่านข้ามๆ ท่านบอกกิเลสมันร้ายนัก พอมันจำแล้วมันเป็นสัญญาทั้งนั้นนะ พอมันจำแล้วมันสร้างภาพนะ นี่กระทรวงมันหลงทางไป กระทรวงมันหลงทาง แล้วมันก็พัดไปตามกระแสอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงมันจะหลงทางอย่างนั้นได้อย่างไร มันต้องดำรงชอบ งานชอบ เพียรชอบ ถ้ากาย กายเป็นอย่างไร พิจารณาแล้วมันปล่อยๆ มันปล่อยอะไร มันปล่อยด้วยกำลังของภาวนามยปัญญา

มันปล่อยด้วย คุณิ คุณเจโตวิมุตติ เห็นกาย พิจารณาด้วยกำลังของสมาธิ ด้วยกำลังของจิต มันวิภาคะ วิภาคะมันขยายออก ขยายออกจนมันทั้งหมดเลย ขยายออกจนไม่มีอะไรเลย แล้วมันคืออะไร แล้วใครเป็นคนขยาย แล้วใครเป็นคนปล่อย แล้วใครเป็นคนทิ้ง แล้วทิ้งไว้ ใครเป็นคนรับรู้ นี่ไง ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ

ปัญญาวิมุตติๆ เขาไม่เห็นกายก็ได้ หลวงปู่คุณุญต์พูดเอง พิจารณาโดยไม่ต้องเห็นกาย มันใช้ปัญญาพิจารณาแยกแยะของมัน

ถ้ามันพิจารณาโดยเห็นกาย โดยเจโตวิมุตติ โดยจิต โดยจิตที่มันใคร่มันครวญของมัน พิจารณาโดยปัญญาๆ ปัญญาที่พิจารณา ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ พิจารณาโดยมรรค ๘ มันเข้าสู่มรรคเหมือนกัน แล้วมันมีอะไรขัดแย้งกัน มันไม่มีอะไรขัดและแย้งกันเลยถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเวลาที่มันขณะจิตที่มันนิโรธมันดับ มันตั้งแขนขา มันขาดเหมือนกัน

จิตนอก จิตใน จิตถอด มันเป็นชั้นเป็นตอนนะ ชั้นนอก ชั้นใน ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ชั้นอะไร เวลามันเป็นไง นี่ไง สิ่งที่ว่า ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ มันไม่ใช่ตรงไหน แล้วมันไม่ใช่อย่างไร แล้วใครไปยึดไปเหนี่ยวมัน ใครทำให้มันหลง ถ้ามันหลงมันหลงอย่างไร

ไม่ใช่ปากเปี้ยกปากแฉะ กลัวมันจะผิดจากตำรับตำรา แล้วมันก็ผิดไปตลอดเลย

แต่ถ้ามันถูก มันถูกขึ้นมา ถ้าใจมันถูกแล้วมันข้อเท็จจริง ใจถูกแล้ว ตำรากับใจอันเดียวกันเลย มันขัดมันแย้งอะไรกันถ้ามันข้อเท็จจริง พระอรหันต์ไม่เคยไปทะเลาะเบาะแว้งกับใครทั้งสิ้น พระอรหันต์ไม่ไปทะเลาะกับกิเลสของใคร ถ้าเอ็งรู้ เอ็งเห็น เอ็งยอดเยี่ยม มันก็เรื่องของเอ็ง เพราะอะไร

เพราะมันเป็นธรรมกระทรวงหลงทางไป หลงไปโดยความเห็นผิดอันนั้น ถ้าความเห็นผิดอันนั้น มันถึงว่าเวลาฝึกหัดปฏิบัติมันมีชอบและมีชอบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ตรัสรู้เองโดยชอบ จิตดวงนั้นไง อาสวัชฌญาณทำลายอวิชาไม ทำลายเรื่อนยอดของเรื่อน ๓ หลังไป ความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกสาวของมารจะมาย่ำมายี เพราะอะไร เพราะความโลภ ความโกรธ มันเป็นเรื่องหยาบๆ ที่มันรู้มันเห็นได้ไง

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส ผ่องใสคืออวิชา ผ่องใสคือตัวมันทั้งนั้น ถ้ามันรู้มันเห็นขนาดนั้นแล้ว มันจะไปห่วงอะไรกับใครทั้งสิ้น มันห่วงอะไรกับใครทั้งสิ้นมันเป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องอยู่ภายนอกไป

แล้วถ้าภายในหัวใจละ หัวใจของใคร ใครเป็นคนฝึกหัด ใครเป็นคนปฏิบัติ สมาธิเป็นอย่างไร แล้วมีกำลังแล้วถ้ามันจับต้องได้ จับต้องอย่างไร ถ้ามันเป็นกาย เป็นเวทนา เป็นจิต เป็นธรรมตามความเป็นจริง วิปัสสนาจริงๆ วิปัสสนาปลอมๆ

วิปัสสนาปลอมๆ ใจ ความจอมปลอม มันเป็นอาการทั้งนั้นนะ แต่ถ้ามันเป็นจริง อาการก็อาการนะ อาการถ้าเราปฏิบัติอยู่ นักปฏิบัติทั้งหลายเวลาฝึกหัดปฏิบัติ จิตเวลามันเจริญ แล้วจิตเวลามันเสื่อม เวลาจิตมันเจริญขึ้นมา ถ้ามันเห็นโดยสติปัญญาตามความเป็นจริง มันสดมันใส มันคมมันกล้า เราดูเราเห็นได้เลย เรามหัศจรรย์เลย ภาวนามยปัญญาเลย

เวลาจิตมันถอดถอนนะ จิตมันท้อแท้ จิตมันอ่อนไหวนะ น้อมไปเห็นกาย มันเป็นสัญญาไป เราเคยเห็นอย่างนั้นแล้วมันเป็นปัจจุบัน มันด้วยความชอบธรรม โอ้โฮ! มหัศจรรย์ แต่เวลาจะเอาอีก เพราะตอนนั้นไม่เข้าใจ ตอนนั้นไม่รู้ พอเห็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้นแล้วก็คิดว่าสิ่งนั้นมันจบสิ้น

กระบวนการแล้วก็จบ แต่พอกิเลสมันฟื้นฟูขึ้นมา กิเลสมันทิ่มมันตำไป คลื่นมันพัดไป กระทั่งมันจะ
ล่ม กระทั่งมันพลิกมันแพลงไป

ตั้งสติให้ได้ แล้วตั้งสติให้ได้ก็จะพิจารณาไป มันไม่มีกำลัง มันเป็นไปไม่ได้ มันก็เป็นสัญญา
ไป มันก็ทำอยู่อย่างนั้นนะ มันชัดๆ คนที่ปฏิบัติเนี่ยมันรู้ แต่มันยอมพูดความจริงหรือไม่เท่านั้นเอง

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราเนาะ เวลาผิดพลาด จิตเราผิดพลาด ถ้ามันเป็นความจริง จิต
เราทำได้สมบูรณ์ แต่ถ้ามันทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ขณะ นิโรธ มันยังไม่เกิดขึ้น มันไม่เกิดขึ้นเพราะ
มันไม่ได้ตัดกิเลส

เวลามันตัดกิเลสตั้งแขนขาด เวลาพิจารณาไปแล้ว ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา นิโรธ
ดับทุกข์ นิโรธคือรู้แจ้ง รู้แจ้งกิเลสตัดทอนความทะยานอยากโดยข้อเท็จจริง จิตรู้ จิตเห็น จิต
พิจารณาจนสัจจะความจริงนั้น เวลานิโรธ ขณะ แหม! ตั้งแขนขาดนี้มหัศจรรย์มาก

เวลามหัศจรรย์มาก เห็นใหม่ อะไรขาดไป สิ่งใดขาดไป สิ่งใดเหลืออยู่ เหลือมากเหลือน้อย
ขนาดไหน

พระโสดาบันละกิเลสได้ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ พระสกิทาคามี ๕๐ เปอร์เซ็นต์ พระอนาคามีละ
กิเลสได้ ๗๕ เปอร์เซ็นต์ พระอรหันต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้
ข้ามพ้นกิเลส

เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ข้างกระตึกหู ฐูแลบลิ้น แต่เวลาฝึกหัดปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตาย เกือบ
เป็นเกือบตายคือต้องประคองจิตของเราไว้ ดูแลทำสมาธิเนาะ เวลาจิตมันหวั่นมันไหว จิตที่มัน
กระทบไป

ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามนะ ท่านไม่ออกไปรับรู้อะไรหรอก รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร
เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร นั้นนะตัวกระทบที่รุนแรง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพาหมู่คณะเข้าสู่สัพปาเยะ สู่ความร่วมมือเป็นสุข สู่สิ่งที่จิตมัน
รื่นเริง

ครูบาอาจารย์ที่เป็นโลกๆ ใจ พาพระพาเณรเข้าไปในสังคมใจ ไปรับรู้ สังคมควรแก้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ควรแก้ครูบาอาจารย์ที่ใจท่านเป็นธรรมแล้วไม่หวั่นไหว ใจไม่มีสิ่งใดกระทบกระเทือน นั้นน่าจะควรกับบุคคลอย่างนั้น

ไอ้ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ เฮ้ย! เอ็งพาเขาไประหกระเหินอย่างนั้นหรือ

นี่ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่พาพระทำอย่างนั้น หลวงตาพระมหาบัว ถ้ากิจนิมนต์ไปองค์เดียว สมัยที่ท่านยังเป็นบุรุษอาชาไนยที่พาพระปฏิบัติเข้าเผชิญกับกิเลสตัดมหาความทะยานอยาก พอท่านทำของท่านจนมีเหตุการณ์ที่ก๊วตาดิๆ อันนั้นมันเป็นเรื่องโลกแล้ว แต่ขณะที่ท่านเป็นธรรม ท่านไม่ให้พระไปไหนเลย แล้วไม่พาพระไปล้มลุกคลุกคลาน ไปสมบุกสมบัน ไปเผชิญกับโลกอย่างนั้น เป็นไปไม่ได้ ไม่มี

สิ่งที่มีฯ นี่เหลวไหลทั้งนั้นไง เหลวไหลเพราะอะไร กระทรวงหลงทาง กระทรวงมันเผชิญกับพวกจระเข้ พวกสัตว์ร้ายในแหล่งน้ำ ไม่รู้ตัวนะนะ ถ้ารู้ตัวมันไม่ทำอย่างนั้น

อาหารเป็นพิษไง เวลากินอาหารก็อาหารปกตินี้แหละ แต่เวลามันบูดมันเน่ามันเป็นพิษไหม ของเสียกินเข้าไป อาหารเป็นพิษตายนะ แล้วนักปฏิบัติทำอย่างนั้นหรือ เป็นอย่างนั้นหรือ

มันประกาศถึงหัวใจดวงนั้น มันประกาศถึงว่า เป็นธรรมจอมปลอมหรือธรรมที่เป็นข้อเท็จจริง

ธรรมนะ สิ่งที่ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา หัวใจที่มันดูแลรักษาได้ยาก แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาๆ หมอใจ ถ้าการดำรงชีวิต การดำรงอยู่มันจะทำให้เป็นโรคร้ายไข้เจ็บทั้งนั้นนะ ถ้าพระเห็นโทษแล้วมันยังดำรงชีวิตอย่างนั้นเพื่อกิเลส เพื่อให้กิเลสมันเข้าถึง แล้วเอ็งทำอย่างนั้นได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก

หมอนะ สิ่งที่เป็นโรคเป็นภัยกับร่างกายเขาไม่เอาเข้าร่างกายเขาหรอก แล้วการฝึกหัดปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ มันปล่อยปละละเลยกันเลย มันโยนทิ้งโยนขว้างไปหมดเลย แล้วมันไปแสวงหาจระเข้ กระทรวงมันจะหลงทางไป สู่ความจอมปลอมอันนั้น แล้วยังว่าเป็นกรรมฐานอีกนะ

แต่ถ้ามันเป็นจริง มันรู้จักเห็นโทษเห็นภัย แล้วถ้ามีความจำเป็น มีความจำเป็นเขาก็ต้องมีสติปัญญา

สมัยพุทธกาลไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์คร่ำครวญเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วจะให้ทำอย่างไร เวลาพระ สิ่งที่ว่า จะเจอกับสีกาจะทำอย่างไร

ถ้าไม่รู้ไม่เห็นเลย ดีที่สุด

แล้วมันต้องรู้ต้องเห็น เพราะมีญาติที่มีพี่น้องของพระที่มาเยี่ยมละ

ถ้าจะคุยกับเขา ไม่เกิน ๖ คำ แล้วลับหูลับตา ห้ามอยู่กันส่วนตัว

ป้องกันเอาไว้หมดละ ห้ามทั้งนั้นนะ

นี่ไง พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตลอด แล้วนี่เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา พระปฏิบัติๆ ทำตัวกันอย่างนั้นใช่ไหม มันควรอย่างนั้นไหม ถ้ามันไม่ควร

มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มีศีลมีธรรมไง มีศีลมีธรรม เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัย ถ้ามีศีลมีธรรม ถ้าไม่มีศีลไม่มีธรรม ก็ดูพฤติกรรมนั่นแหละ นี่พูดถึงว่ากิเลสในใจมันร้ายกาจนัก สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในหัวใจของเรา อย่างอื่นไม่เกี่ยว

แล้วที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เพราะเราเริ่มต้นเราก็จะรู้เท่ามันก่อน รู้เท่าคือจิตสงบ ถ้าใช้ปัญญาๆ ปัญญา รู้เท่า รู้เท่าก็รู้เท่าทันใจของตน หยุดคิด

พุทโธๆ จนรู้เท่าใจของตน มันก็เป็นความสงบในใจของตน มากหรือน้อยขนาดไหน แล้วถ้ามันมาก เราก็เสพสุข เวลามันคลายออกจากอุปปนาขึ้นมา มันมีอุปจาระ คือรับรู้ได้ รับรู้ได้คือปัญญาเกิดได้ รับรู้ไม่ได้ ปัญญามันเกิดไม่ได้ แต่ถ้ามันขณิกะมันอ่อนแอเกินไป มันก็กระทรวงหลวง มันก็พาลุ่มๆ ดอนๆ

รู้ๆ เห็นๆ อะไรร้อยแปด ก็เห็น ทำไมจะเห็นไม่ได้ ขนาดว่าธรรมเกิดๆ มันยังเกิดได้ทั้งหมด แต่มันเป็นมรรคหรือเปล่า

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงใดไม่มีผล เพราะอะไร

เพราะมันต้องชอบธรรม

มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่รักและชัง รักก็ของเราดีงาม ของเรายอดเยี่ยม รักเกินไป มันก็ลงไปส่วนหนึ่ง ชัง ก็เกลียด โกรธ ไม่พอใจ ชับไล่ มันก็เป็นทางส่วนหนึ่ง มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาที่มันถูกต้องชอบธรรม แล้วถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ เข้ากับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันเดียวกันเลย

นี่ไง หลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่มัน

มหา มหาเรียนจนเป็นมหานะ สิ่งที่ศึกษามา ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์ ยอดเยี่ยม

เพราะธรรมและวินัยคุ้มครองดูแลชาวพุทธมา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดเหตุแห่งทุกข์ก็ด้วยธรรมวินัยอันนี้ไง แต่กว่าจะเป็นไปได้ มันตะมันถีบ มันหลอกมันลวง โอ้โฮ! มันหลงทาง ธรรมกระทรวงหลงทางร้อยแปดพันเก้า แล้วท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนบุคคล ๔ คู่ไง

ฉะนั้น ให้เก็บใส่ลิ้นชักสมองไว้ ให้เป็นข้อเท็จจริงไว้

อย่างเราไม่ต้องวิตกกังวลว่ามันจะผิดจะพลาด ศึกษามาแล้วเป็นฉลากยา อ่านฉลากยาหมดเลย แล้วจะหากระทรวง หาตัวยา เราจะหาของเรา เราจะทำความเข้าใจของเรา กระทรวงเรามันจะลุ่ม มันจะลุ่มลุ่มลุ่มลุ่มขนาดไหนมันก็เป็นภาคปฏิบัติ มันเป็นการทดสอบ มันเป็นการพิจารณาว่าเรามีอำนาจนามาอย่างน้อยขนาดไหน แล้วเราก็ไปทำของเรา ไม่ต้องไปห่วงไปไหวว่ามันจะผิดมันจะพลาด แล้วทำของเราไป ก็เลสมันไม่ต้องมาเตะมาถีบ

ถ้ามันรู้ มันรู้มันเห็นของมันไง “จะเป็นอย่างนั้นๆ มันจะผิดอย่างนั้น มันจะไม่เข้าใจอย่างนั้น”

นี่ไง มันตะมันถีบไง มันหลอก มันพาลุ่มหลงไป ฉะนั้น ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วฝึกหัดปฏิบัติไปตามข้อเท็จจริงเลย ลุยไปเต็มที่เลย

เวลาท่านฝึกหัดปฏิบัติไป หลวงตาพระมหาบัวท่านพูด “ก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ”

เป็นจริงสิ ก็มันจริงมาจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก่อนแล้ว แต่เรามีอำนาจวาสนา เราเกิดมาแล้ว ท่านมีโอกาสได้ไปศึกษาจนเป็นมหา แล้วมีอำนาจวาสนาที่จะฝึกหัดปฏิบัติ ท่านถึงได้ทั้งภาคปริยัติและทั้งภาคปฏิบัติ

แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติได้เป็นข้อเท็จจริง เราก็ทำความเข้าใจของเรา ไม่ต้องไปหวั่นไหว ไม่ต้องไปทุกข์ไปยากกันอย่างนั้น ให้มีอำนาจวาสนา ทำให้มันเป็นจริงเป็นจังในหัวใจของตน

เวลาเป็นจริงเป็นจัง หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดเอง “มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เหมือนกันเลย”

แต่ของเราเถียงกันปากเปียกปากแฉะ

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมมฺงฺคฺลฺมฺตฺตฺมํ

หลวงปู่มั่นแก้จิตๆ ท่านตรวจสอบหมดนะ ท่านตรวจสอบเพราะท่านต้องการให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ ให้สงฆ์มีคุณธรรมต่อเนื่องกันไป ให้สงฆ์มีเมตตาธรรม เมตตาธรรม เมตตาตนและเมตตาผู้อื่น

เมตตาตนไม่ได้ ทำตนให้เป็นสังขจะเป็นความจริงไม่ได้ จะเมตตาอะไรเขา ปอกลอกเขาต่างหาก เมตตาตนไม่เป็นจะเมตตาใครตรงไหน

ถ้าเมตตาตนเป็นนะ ของเป็นพิษไม่ให้เข้าร่างกาย เดี่ยวอาหารมันเป็นพิษ ของเสียไม่ให้เข้ามาใกล้ชิด ทำแต่คุณงามความดีของเรา ใจให้อยู่กับข้อวัตรปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องอยู่ให้ใจฟื้นฟูขึ้นมา แล้วพยายามฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นเอกเทศ เอกเทศในตัวของมันคือสัมมาสมาธิ ฝึกหัดยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาคือเห็นกิเลสตัวนั้นแหละ

ถ้าไม่ฝึกหัด ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ก็ไม่เห็นกิเลสของตน มันเป็นธรรมะกระทงหลวงทางไปตามแต่กิเลสมันพลิกมันแพลง เจอคลิ้น เจอสิ่งต่างๆ เจอเด็กเก็บกระทง มันพลิกมันคว่ำ

เด็กเก็บกระทงคือสังคม คือเรื่องของโลก เรื่องของมารยาสาโดย ถ้ามันเจอคลื่นก็เจอกิเลส
ในใจของตัวเอง

กระแสธรรม กระทงไปตามสายธรรมนั้น เพราะเราทำ เราบูชา บูชาธรรม แล้วนี่มาฝึกหัด
ปฏิบัติธรรม ถ้ามันเป็นกระแสธรรม ธรรมมันจะพากระทงนั้นไปถึงที่หมาย ไปถึงเป้าหมายการ
กระทำเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วทำหัวใจของตนให้เป็นพุทธะ เป็นพุทธะ
ผู้ตื่น แล้วฝึกหัดปฏิบัติให้เป็นภาวนามยปัญญาของใจดวงนั้น มันเป็นจิตตภาวนา

จิตนี้ฝึกหัดปฏิบัติ ขำระล้างกิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง คนที่มี
อำนาจวาสนาฝึกหัดปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านปฏิบัติถึงสมบรูณ์แบบในหัวใจของท่าน
เอวัง